

אף על פי פרק חמישי כתובות

(א) ברכות נ.ג. ט ושי פירוש בערוך ערך תל (ז') א ונשי הגדה דומה סי' ס' ויבוא ע'ו. (ד) ג' הערוך דוקא פי' חל של מלך. (ט) ג' הערוך בערך חל מ' ובי מאחר דמיליה דמנ כלי האי ל' ל' למנ למשקמה. יש ללא יד' ממוס' חל מילא ציד', (ו) גש'ל.)

תורה אור השלם

- ובני ישראל למספרם ראשי האבות ושרי האלפים והמאות ושריהם המשרתים את המלך לכל דבר המלקות והדיצות חרש החדש לכל חרשי השנה המלקות האחת עשרים וארבעה אלף.
- דברי הימים א כו א וישלחם לבנויה עשרת אלפים חרשי חרש חרשי החרשין שנים החרשים בביתו ואדנייהם על המוס: מלכים א ה כח
- ואתה בן אדם האנגן משברון מתנבא ובמרירות תאנגן לעיניהם:

- יחזקאל כא יא ויהי כי יאמר אלך על מה אתה נאמן ואמרתי אל שמועה כי באה ונמש כל לב רופו כל דים ובהקה כל רוח וכל ברבים תלכנה מים הפה באה ונקדתי נאם אדני אלהים:
- יחזקאל כא יב שאף לכם משפמי קום מאחרי שבת אבלי לחם העצבים בן יתן לידדו שנתא:

תהלים קכו ב

אורחא דמילתא. דרך ארץ שלל ישא עליו חטא ואפי' הוא יכול לפתוה שתמן לו רשות: לכל דבר המחלוקת הצאה והיואלה חדש צדש. צדצרי הימים במחלקות שהיו עובדים את דוד כל מחלקות חדש. ואע"ג דמשמעותא דעניינה משמע שלל היה פורש מצדו

אורחא דמילתא כמה אמר רב חדש כאן וחדש בבית שנאמר לכל דבר המחלוקת הבאה והיוצאת חדש בחדש לכל חרשי השנה ור' יוחנן אמר חדש כאן ושינים בביתו ורב נמי מ"ט לא אמר מההיא שאני בנון בית המקדש דאפשר ע"י אחרים ור' יוחנן מ"מ לא אמר מההיא שאני התם דאית ליה הרווחה^ב אמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם שנאמר ואתה בן אדם האנחה בשברון מתנים ובמרירות תאנחה ורבי יוחנן אמר אף כל גופו של אדם שנאמר והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח ואמרת אל שמועה כי באה ונמש כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים ורבי יוחנן נמי הכתיב בשברון מתנים ההיא דכי מתחלא ממתנים מתחלא ורב נמי הכתיב ונמש כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח והוא ישראל ועובד כוכבים ההו קאולי באורחא בהדי הדדי לא אימצו עובד כוכבים לסגוי בהדי ישראל אדרכיה חורבן בית המקדש נגיד ואתנה ואפ"ה לא אימצו עובד כוכבים לסגוי בהדיה א"ל לאו אמריתו אנחה שוברת חצי גופו של אדם א"ל ה"מ מילתא דחתי אבל הא דשנן בה לא דאמרי אינשי דמלפי תכלי לא א"התה: א"הטוילין בכל יום: מאי טוילין אמר רבא בני פירקי א"ל אבי מאן דכתיב בהו^ג שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים בן יתן לידדו שנתא^ד ואמר רב יצחק אלו נשוחיהן של ת"ח שבמנדרות שינה מועיניהם בעוה"ז ובאות לחיי העוה"ב ואת אמרת בני פירקי אלא אמר אבי ברב דאמר רב כגון רב שמואל בר שילת דאכיל מדרייה ושתי מדרייה וגני בטולא דאפדניה ולא חליף^ה פריסתקא דמלכא אבביה כי אתא רבין אמר כגון מפנסי דמערבא ר' אבהו הוה קאי בי באני הוו סמכי ליה תרי עבדי איפחית בי באני מתותיה איתרמי לי עמודא סליק ואסקיניהו ר' יוחנן הוה קסליק בדרגא הוו סמכי ליה רב אמי ורב אסי איפחתא דרגא תותיה סליק ואסקיניהו אמרי ליה רבנן וכו' מאחר דהכי למה ליה למיסמכיה אמר רבא א"כ מה אניה לעת זקנה: והפועלים שתיים בשבת: והתניא הפועלים אחת בשבת א"ר יוסי ברבי חנינא לא קשיא כאן בעושין מלאכה בעירין כאן בעושין מלאכה בעיר אחת תניא נמי הכי הפועלים שתיים בשבת במה דברים אמורים בעיר אחת אחת בשבת: החמרים אחת רב חנן לאבבי איכפל תנא לאשמועינן

אורחא דמילתא כמה. פי' צקונטרס שלל ישא עליו חטא ואפי' הוא יכול לפתוה ולא"ת והיאך יאכ ר"ע וכל הנהו דלקמן וי"ל דהתם צלל פתוי היו שמחות שהיו צעליהן הולכין ללמוד תורה ולהיות תלמידי חכמים ואדרבה אדעתא דהכי נשאו שילכו ללמוד תורה ונראה לר"י דאפועלים קאי ולא אתלמדיים דהא אפי' שלל ברשות יואלין לעולם ל' יום ויחזור לזיתו יום אחד והא קרא קאמר חדש צדשו או צ' חדשים למי"ל דאע"פ שהוא ברשות אלא אפועלים קאי וקרא נמי דמיימי צפועלים איירי ולא"ת והיכי קאמר צמקון שאני התם דאית להו רוחא פועלים דמתני' נמי אית להו רוחא וי"ל רוחא דהתם דמלאת המלך נפיש: שאני שמועת בית המקדש דתקיפא טובא. ולא"ת הוא קרא דואתה בן אדם האנחה בשברון מתנים ובמרירות תאנחה ורבי יוחנן אמר אף כל גופו של אדם שנאמר והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח ואמרת אל שמועה כי באה ונמש כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים ורבי יוחנן נמי הכתיב בשברון מתנים ההיא דכי מתחלא ממתנים מתחלא ורב נמי הכתיב ונמש כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח והוא ישראל ועובד כוכבים ההו קאולי באורחא בהדי הדדי לא אימצו עובד כוכבים לסגוי בהדי ישראל אדרכיה חורבן בית המקדש נגיד ואתנה ואפ"ה לא אימצו עובד כוכבים לסגוי בהדיה א"ל לאו אמריתו אנחה שוברת חצי גופו של אדם א"ל ה"מ מילתא דחתי אבל הא דשנן בה לא דאמרי אינשי דמלפי תכלי לא א"התה: א"הטוילין בכל יום: מאי טוילין אמר רבא בני פירקי א"ל אבי מאן דכתיב בהו^ג שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים בן יתן לידדו שנתא^ד ואמר רב יצחק אלו נשוחיהן של ת"ח שבמנדרות שינה מועיניהם בעוה"ז ובאות לחיי העוה"ב ואת אמרת בני פירקי אלא אמר אבי ברב דאמר רב כגון רב שמואל בר שילת דאכיל מדרייה ושתי מדרייה וגני בטולא דאפדניה ולא חליף^ה פריסתקא דמלכא אבביה כי אתא רבין אמר כגון מפנסי דמערבא ר' אבהו הוה קאי בי באני הוו סמכי ליה תרי עבדי איפחית בי באני מתותיה איתרמי לי עמודא סליק ואסקיניהו ר' יוחנן הוה קסליק בדרגא הוו סמכי ליה רב אמי ורב אסי איפחתא דרגא תותיה סליק ואסקיניהו אמרי ליה רבנן וכו' מאחר דהכי למה ליה למיסמכיה אמר רבא א"כ מה אניה לעת זקנה: והפועלים שתיים בשבת: והתניא הפועלים אחת בשבת א"ר יוסי ברבי חנינא לא קשיא כאן בעושין מלאכה בעירין כאן בעושין מלאכה בעיר אחת תניא נמי הכי הפועלים שתיים בשבת במה דברים אמורים בעיר אחת אחת בשבת: החמרים אחת רב חנן לאבבי איכפל תנא לאשמועינן

צית המקדש: מייציין. על שם שדרכם צטולל דאפדנייהו:

מנדרות שינה העוניהם. צתלמדיס הלומדיס צעירס קאי דאי צעיר אחרת אמאי מנדרות שינה הא אין דרך ליכנס צעיר צלילה: והתניא הפועלים אחת בשבת. מרישא דקתיי הפועלים שבת אחת לא מני למיפרכ דרישא לאו צדין עונה מייירי אלא אדרבה אשמועינן דשרי לשנות ולצטל עונה ממנה שהיה מנהגם תחלה אבל מצרייתא פריך שפיר דאייירי צדין עונה האמורה צתורה ולא צליאה שלל ברשות מדקתני אחת צשבת ולא קתיי שבת אחת כמו צמתני' ומשני דצעושה מלאכה צעיר אחרת איירי והיה דרכם ומנהגם כך ולא"ת מאי איירא כשמהגסם כך אפי' לשנות יכולין שבת אחת כדפרישית צמתני' וי"ל דצברייתא קמ"ל דאע"פ שמהגסם כך לעשות מלאכה צעיר אחרת אס רוצי' לשנות ולשהות יותר אין הרשות צידס ור"י צרי' צרון היה אומר דג' מדות צפועלי' דהעושיין מלאכה צעירין שתיים צשבת דמתנן צמתני' וצברייתא צעושיין מלאכה צעיר אחרת וחורין כלל יוס מצות אחת צשבת לפי שיש להם טורח הדרכ' אבל אותם שאין חורין לציתם צין היה מנהגם צין לא היה כמו רישא דמתני' דקתיי יואלין שבת אחת משמע שהן כל ז' צחוק וחורין צכל יוס שמיני אבל ר"י לא פירש אלא צ' מדות שתיים צשבת ואחת צשבת כדפרישנא: רואה

בשבת: אמר ליה רבה בר מייל ופועל אמר ליה לא אבולהו איכפל תנא לאשמועינן שבת צשבת: איכפל תנא לאשמועינן טייל ופועל. תנא דקתס לעיל [סא:] המדיר את אשתו צית הלל אומרים שבת אחת אין לו לומר זאת לא צספן ולא צגמל ולא צחמר ולא צתלמדי חכמים שהרי [אף החמרא] עונתו אחת צשבת וצשציל יוס אחד יואלי ויתן כחצוה הרי עונתו משצבה לשצבה וכו"ש גמל וספן אין צכלל הוה אלא טייל ופועל העושה מלאכה צעירו שדרכו לשמש שתיים צשבת: אכולהו

צב א ב מ"י פ"ד מהל' אשנת ה' א סתנ לאוין פא טו"ש"ע אה"ע קימן עו פטי' א: צג ג מ"י עס טו"ש"ע עס פטי' ב:

תוספות ר"ד
בדיני: הטיילים וכו'. כי אתא רב דימי אמר כגון מפנסי דמערבא: הפועלים וכו'. אמר ר"פ לאבבי איכפל תנא לאשמועינן כבודר את אשתו טייל ופועל פ"י דלא מתוקמא מחני' דקתני שבת א' אלא בטוילים ופועל דאי חמרוין א' בשבת וכו"ש ספנין וגמלין ות"ח נמי א' בשבת א"ל